

Redaktionelt forord

AF EJVIND HANSEN OG HANNE JØRNRUP

I de senere år er begreber som "fake news" og "alternative fakta" dukket op i mediedebatten, ofte akkompagneret af profetier om, at vi er på vej mod det "postfaktuelle samfund", hvor kun individuelle sandheder hersker. Fælles for diskussionerne herom er, at nyhedsmediernes i høj grad synes at være omdrejningspunktet for disse sandhedskampe.

Vi får historier om, hvordan der bevidst fabrikeres falske nyheder, som spredes via sociale medier for at miskreditere politiske modstandere eller fjerne opmærksomhed fra uheldige sager. Falske historier, der også ukritisk bringes videre af etablerede medier i en tid, hvor hastighed og clickbaits udfordrer grundighed og kildekritik.

Velrenommerede medier beskyldes for selv at producere falske nyheder eller at være stærkt "biased". Den amerikanske præsident, Donald Trump, har gentagne gange anklaget de store amerikanske mainstreammedier for at fabrikere løgne i en politisk kampagne imod ham.

Endelig er der spørgsmålet om, hvorvidt de etablerede kilder til sandhed – videnskab, forskning og autoritative statsinstitutioner – også er udfordret. Borgere og medier søger nu alternative sandhedskilder til fx sundhedsråd og behandlingsformer og udfordrer åbent sundhedsmyndighedernes anbefalinger. Journalistikkens ekspertkildeforståelse synes derved også under forandring. Bliver viden og ekspertise ligestillet med holdninger og personlige sandheder?

Men hvad er der egentlig på spil i sådanne diskussioner om sandt og falsk? Er det overhovedet et nyt fænomen, eller er det en del af en fortsat diskussion om mediernes rolle, som til tider kaldes "propaganda", "spin" eller nu "fake news"?

Med udgangspunkt i disse presserende spørgsmål har redaktionen på *Journalistica – tidsskrift for forskning i journalistik* valgt at lave et temanummer, hvor forskere inviteres til at reflektere over, hvordan kampen om sandheden udspiller sig i journalistikken.

Vi er i den anledning glade for at kunne præsentere en palet af artikler, der kommer vidt omkring. Mette Bengtsson undersøger gennem retorisk refleksion et af de journalistiske modtiltag i kampen mod bl.a. fake news i form af faktatjek og faktatjekmedier. Med den medieeksponerede ubådssag som case reflekterer Maria Bendix Wittchen over de etiske dilemmaer, der opstår, når journalistikken frigør sig fra den snævre rapportering af sandhed og bevæger sig i retning af motivspekulation. Endelig diskuterer Hanne Jørndrup gennem en komparativ analyse af Obamas og Trumps indsættelse, hvordan danske journalisters egen normative indstilling til de tiltrædende præsidenter i høj grad former dækningen.

Ud over artikler inden for tema er vi også glade for at kunne præsentere to artikler uden for tema. Birgitte Kjos Fonn står bag en analyse af journalistikkens akademisering, mens Jakob Linaa Jensen analyserer forskelle i nyhedskriterier på nyhedsmediens sociale platforme.

PÅ VEGNE AF DEN SAMLEDE REDAKTION

Hanne Jørndrup, Lektor
Roskilde Universitet
hajoe@ruc.dk

Ejvind Hansen, Chefforsker i journalistisk filosofi
Danmarks Medie- og Journalisthøjskole
eh@dmjx.dk